

QUICKSCAN NATUUR RIJPELBERG - 'T LOBKE HELMOND

Datum 22 oktober 2022
Behandeld door ODZOB - Albert Raaijmakers
Opdrachtgever Gemeente Helmond – Dirk Smulders

Voorliggende quickscan is een aanvulling op de quickscan voor de sloop van de bebouwing op voormalige tennisbaan 't Lobke aan de Nemerlaerhof 72 van 19 juli 2021.

1. Voornemen

Betreft de woningbouwontwikkeling in het kader van het bestemmingsplan Rijpelberg – 't Lobke. De woningbouw wordt ontwikkeld op de voormalig tennisbaan 't Lobke en op een voormalig sportveld, beiden onderdeel van sportpark Rijpelberg (figuur 1).

Figuur 1 Plangebied Rijpelberg - 't Lobke

2. Doel

Het doel van de quickscan natuur is het bepalen welke natuurbeschermingsregimes van toepassing zijn. Vervolgens voor de relevante natuurbeschermingsregimes beoordelen of een ontheffing-, vergunning- en/of meldingsplicht aan de orde is. Indien dit het geval is, toetsen of deze ontheffing en/of vergunning ook kan worden verkregen. Tevens wordt daarbij aangegeven welke vervolgonderzoeken en verdere acties nodig zijn.

3. Situatie

Het tenniscomplex en het sportveld is al enige tijd niet meer in gebruik. De aanwezige bebouwing binnen het plangebied is inmiddels gesloopt. Ook de beplanting is gaan woekeren en plaatselijk heeft de natuur al bezit genomen van de tennisbanen en het sportveld met ruigte vegetaties.

Bij de entree (noordhoek plangebied) en als begrenzing met de rest van het sportpark (zuid- en noordwestzijde) staan houtopstanden. Dit betreft cultuurvarianten van bomen en struiken. Het plangebied is rondom afgesloten met gaas of traliehekwerk.

Volgens het stedenbouwkundigplan blijft de bomenrij aan de zuidzijde en de bomencluster grenzend aan de noordzijde, behouden.

4. Relevante natuurbeschermingsregimes

De bescherming van de natuur is in Nederland geregeld via specifieke groene wet- en regelgeving en via het bestemmingsplan.

De groene wetten omvatten de Wet natuurbescherming (soortbescherming, gebiedsbescherming en bescherming houtopstanden) en de Algemene Plaatselijke Verordening/Boomverordening (kap van bomen). Hierbij kan een ontheffing-, vergunning-, melding- en/of herplantplicht aan de orde zijn. In specifieke gevallen is ook de Wet ammoniak en veehouderij (verzuringgevoelige natuurgebieden) en de Natuurschoonwet (natuur op landgoederen) aan de orde.

In een bestemmingsplan zijn de bestaande en nieuwe natuurbestemmingen en gebruiksbeperkingen ruimtelijk vastgelegd (Natuur Netwerk Nederland¹ en specifieke landschappelijke en natuurwaarden). Dit betreft de planologische doorwerking van de provinciale Verordening Ruimte, waarin ook aspecten met betrekking tot de landschappelijke kwaliteit en de natuurcompensatie zijn neergelegd. Daarnaast kan het bestemmingsplan een omgevingsvergunningstelsel bevatten, waarbij het rooien van vegetatie en ook het planten van diepwortelende gewassen vergunningplichtig kan zijn.

Uitgaande van de locatie, de bestaande situatie en de voorgenomen activiteit is in dit geval toetsing aan de volgende beschermingsregimes aan de orde (tabel 1).

Tabel 1 Te toetsen beschermingsregimes natuur

Beschermingsregime	Relevant	Motivatatie
Wet natuurbescherming onderdeel soorten	ja	Mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten. Het plangebied kan onderdeel zijn van het functioneel leefgebied van deze soorten (rust- en/of verblijfplaats, voedselgebied, vliegroute). Getoetst dient te worden of dit het geval is, en zo ja of er door het voornemen verbodsbepalingen worden overtreden. Bij overtreding dient te worden bepaald of hiervoor nader soortonderzoek of mitigerende maatregelen nodig zijn en/of een ontheffingsplicht aan de orde is. Verder geldt een algemene zorgplicht flora en fauna (ook voor niet beschermde soorten).
Wet natuurbescherming onderdeel Natura 2000	ja	Afstand tot het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven' is circa 7,0 km. Bij Natura 2000 dient, vanwege een mogelijke externe werking, een 20-tal storingsfactoren (stikstofdepositie, geluid, licht, etc.) getoetst te worden op relevantie en effect, in zowel de aanleg- als in de gebruiksfase. Specifiek voor de storingsfactor stikstofdepositie dient dit te gebeuren middels een kwantitatieve berekening met Aeries Calculator. Op basis van aard en omvang van het voornemen, het effectbereik van de ingreep en de afstand tot Natura2000-gebied, is in dit geval aannemelijk dat significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden door 19 storingsfactoren op voorhand zijn uit te sluiten. Een mogelijk significant negatief effect door stikstofdepositie is vanwege de overbelaste situatie in Nederland en het effectbereik echter niet op voorhand uit te sluiten. Hiervoor dient een stikstofberekening te worden uitgevoerd.
Wet natuurbescherming onderdeel houtopstanden	nee	Er worden mogelijk bomen gekapt. Alleen bomen die onderdeel uit maken van een houtopstand $\geq 1.000 \text{ m}^2$ of > 20 bomen in een rij, die buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming staan* en niet tot de uitzonderingen behoren, vallen onder de Wet natuurbescherming. De aanwezige bomen staan binnen de bebouwde kom Wet natuurbescherming, zodat dit beschermingsregime niet van toepassing is.
Algemene Plaatselijke Verordening bomenkap	nee	Er worden mogelijk bomen gekapt. De te kappen bomen staan niet op de gemeentelijke bomenkaart met bomen waarvoor een kapvergunningplicht geldt op grond van de APV, zodat dit beschermingsregime niet van toepassing is.
Planologische bescherming (NNB en andere waarden)	nee	Het plangebied ligt buiten en op enige afstand van Natuur Netwerk Brabant (NNB). Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNB zijn daarmee op voorhand uit te sluiten. Een NNB-toets met compensatieplicht is dan niet aan de orde. De aanwezige bomen zijn ook niet planologisch beschermd via het aanlegvergunningstelsel werken en werkzaamheden (rooien vegetatie) in het bestemmingsplan, zodat dit beschermingsregime niet van toepassing is.

** Het betreft hier de bebouwde kom Wet natuurbescherming (voorheen bbk Boswet). Dit is een andere bebouwde kom dan de bebouwde kom Wegenverkeerswet en bebouwde kom RO.*

De Wet ammoniak en veehouderij is niet relevant, omdat de voorgenomen activiteit geen veehouderij betreft. Zo ook is de Natuurschoonwet niet aan de orde, daar het geen landgoed betreft.

¹ Voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd.

5. Methode

Toets soortbescherming

De quickscan is uitgevoerd aan de hand van een bureauonderzoek, een locatiebezoek en een biotoopgeschiktheidsbeoordeling.

Voor het bureauonderzoek is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op waargenomen beschermde soorten binnen en rondom het plangebied in de laatste 5 jaar.

Tijdens het locatiebezoek is gelet op de aanwezigheid van soorten en op aanwezigheidskenmerken, zoals nesten, (boom)holten, sporen, uitwerpselen, etc. Het locatiebezoek is uitgevoerd op 22 februari 2022 van 14:00 – 15:30 uur. Het weer was toen 9 °C, droog, bewolkt en met een zwakke wind.

Bij een biotoopgeschiktheidsbeoordeling wordt aan de hand van de aanwezige biotopen die tijdens het veldbezoek zijn aangetroffen en de waarnemingen uit NDFF, samen met de habitatvereisten van beschermde soorten, ingeschat welke soorten er potentieel kunnen voorkomen.

Toets gebiedsbescherming Natura 2000

In dit geval is alleen het effect stikstofdepositie relevant (zie tabel 1). Daarvoor dient een stikstofberekening met meest recente versie van Aeries Calculator te worden gemaakt. Dit om te bepalen of een vergunningplicht Wet natuurbescherming Natura 2000 aan de orde is en zo ja, of het voornemen dan ook vergunbaar is.

Specifiek voor bestemmingsplannen dient een stikstofberekening te worden gemaakt van het planeffect in het kader van de plantoets Wet natuurbescherming. De berekening van het planeffect is nodig om te kunnen beoordelen of een Passende beoordeling voor stikstof moet worden uitgevoerd. Het planeffect is dan de plansituatie minus de referentie oftewel de huidige situatie.

Normaliter omvat de stikstofberekening een berekening van de aanlegfase en van de beoogde situatie in de gebruiksfase.

Op grond van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn 1 juli 2021), hoeft voor bouwprojecten (incl. sloop) en bepaalde infrastructuurprojecten, de aanlegfase niet meer te worden doorgerekend (bouwvrijstelling). Daarmee kan vooralsnog worden volstaan met een stikstofberekening van de gebruiksfase. Let wel: mogelijk dat de bouwvrijstelling op korte termijn onderuit gaat bij de rechter. In dat geval moet er wel een berekening van de aanlegfase worden uitgevoerd en getoetst.

6. Toets Wet natuurbescherming – onderdeel Soorten

In het kader van de soortbescherming dient volgens de Wet natuurbescherming te worden getoetst of door de uitvoering van het voornemen, verbodsbepalingen met betrekking tot beschermde soorten worden overtreden. Zo ja, dan dient te worden aangegeven welke mitigerende maatregelen aan de orde zijn, of er een ontheffingsplicht Wet natuurbescherming geldt en zo ja, of deze ontheffing dan ook kan worden verkregen. Als hiervoor eerst nog nader soortonderzoek nodig is, dan dient dit te worden aangegeven.

Bureauonderzoek

In NDFF zijn er in en direct rondom het plangebied de afgelopen 5 jaar geen waarnemingen geregistreerd (bijlage 1).

Locatiebezoek

Binnen het plangebied is vegetatie aanwezig bij de entree (noordoostzijde) en langs het fietspad Nemerlaerhof een bomenrij (zuidzijde). Omdat er enige tijd geen onderhoud meer is gepleegd, heeft er zich op de tennisbaan en het sportveld een ruigtevegetatie ontwikkeld.

Verder ligt er tussen het plangebied en het noordelijke deel van sportpark Rijnveld een cluster van diverse soorten bomen bovenop een grondwal (noordwestzijde).

Tijdens het bezoek zijn de volgende vogelsoorten op zicht en/of geluid binnen en rondom het plangebied waargenomen: ekster, houtduif, kauw, kraai, merel en winterkoning. Verder is op het sportveld een haas waargenomen.

In de bomenrij langs het fietspad Nemerlaerhof zijn een 7-tal (oude) nesten waargenomen. Verder een paar inrotingsholen op snoei plekken. Op het sportveld is enig graafwerk van muizen en konijnen aangetroffen. In de bomencluster op de grondwal grenzend aan het plangebied, is een boomholte en zijn diverse holen waargenomen. Verder zijn geen aanwezigheidskenmerken gevonden.

In bijlage 2 een foto-impressie van het plangebied.

Biotoopgeschiktheidsbeoordeling

- Vanwege de voedselrijke omstandigheden in het gebied, zijn beschermde plantensoorten vanwege hun specifieke (vaak voedselarme) biotoopeisen niet te verwachten.
- De aanwezige bomen en struiken bieden nestgelegenheid voor diverse vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten. In de beplanting zijn een aantal (oude) nesten aangetroffen. De verwachting is dat het plangebied niet geschikt als broedbiotoop voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.
- Vleermuisverblijven binnen het plangebied zijn uitgesloten, omdat de bebouwing al is gesloopt. De bomen met holten binnen het plangebied betreffen inrottingsholten op snoeiplekken. Deze worden niet geschikt geacht als vleermuisverblijf of broedplek voor vogels. De bomenrij aan de zuidzijde van het plangebied kan een geleidingsfunctie als vliegroutes voor vleermuizen vervullen en als foerageergebied dienen. Ook in de bomencuster buiten het plangebied is een mogelijk geschikte boomholte. Als foerageergebied voor vleermuizen is het plangebied als zeer marginaal beoordeeld en is daardoor niet essentieel.
- In het plangebied is zo goed als geen dekking. Gezien het draadhekwerk rondom, worden beschermde grondgebonden zoogdieren hier niet verwacht. Hooguit enkele algemene soorten (haas, konijn, egel, muizen, e.d.).
- Voor amfibieën is het plangebied als ongeschikt beoordeeld vanwege de afwezigheid van water. En ook als landbiotoop hebben de voormalige tennisbaan en sportveld weinig te bieden. Mogelijk dat vrijgestelde algemene soorten in het groen onder de bomenrij langs het fietspad Nemerlaerhof voor kunnen komen.
- Ook voor reptielen is het plangebied als ongeschikt beoordeeld. Deze soorten vragen specifieke biotopen die hier niet aanwezig zijn.
- De aanwezigheid van beschermde vissoorten is niet aan de orde, omdat open water binnen het plangebied ontbreekt.
- Beschermde vlinders, libellen, andere insecten en overige ongewervelden worden niet verwacht, omdat deze specifieke biotopen vragen die binnen het plangebied niet voorkomen.

Toetsresultaat

Op basis van het bureauonderzoek, het locatiebezoek en de biotoopgeschiktheidsbeoordeling, is de conclusie dat het voornemen (de sloop) geen negatieve effecten op beschermde soorten zal hebben. Eenvoudigweg, omdat specifieke biotopen ontbreken en het biotoop dat aanwezig is zo marginaal is, dat dit niet (meer) voorziet in de essentiële elementen die beschermde soorten nodig hebben. Ook blijven de aanwezige bomenrij volgens het stedenbouwkundig plan behouden, zodat ook een eventuele vliegroute voor vleermuizen in stand blijft.

Een nader soortonderzoek en een ontheffingsplicht is daarmee niet aan de orde. Wel dienen in het kader van zorgvuldig handelen, de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden of dient voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie te worden gecontroleerd op broedgevallen. Verder geldt tijdens de uitvoering van werkzaamheden de algemene zorgplicht. Dit betekent concreet, dat als tijdens de werkzaamheden dieren worden aangetroffen, het werk moet worden gestaakt, zodat de dieren de gelegenheid krijgen om zelf weg te komen. Lukt dit niet, dan dienen de dieren door een ecologische deskundige te worden weggevangen en in de nabijheid in een geschikt biotoop te worden vrijgelaten.

7. Toets Wet natuurbescherming – onderdeel Natura 2000

Door externe werking kunnen door activiteiten een 20-tal effecten op Natura 2000-gebied aan de orde zijn. Vanwege het effectbereik van het voornemen en de afstand ten opzichte van het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied, is in dit geval alleen het effect stikstofdepositie relevant. Bij de realisatie van de woonwijk en ook na oplevering in de gebruiksfase, komt namelijk stikstof vrij. Of dit een negatief effect op Natura 2000-gebied heeft, moet inzichtelijk worden gemaakt met een stikstofberekening met de laatste versie van Aeries Calculator.

Stikstofberekening

Om de woningbouwontwikkeling mogelijk te maken, moet het plangebied bouwrijp worden gemaakt en moeten de woningen, infrastructuur en openbaar gebied worden gerealiseerd. Voor deze aanlegfase geldt op dit moment de zogenaamde bouwrijpstelling op grond van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn).

Wel dient er nog een stikstofberekening van de gebruiksfase te worden uitgevoerd. Dit betreft een berekening van het planeffect ter bepaling of een Passende beoordeling nodig is.

Gezien de aard, omvang en effectbereik van de nieuwe woningen (gasloos) en de afstand ten opzichte van Natura 2000-gebied, is de verwachting dat voor de gebruiksfase geen stikstofdepositie zal worden berekend. Dit dient echter inzichtelijk te worden gemaakt met een Aeriusberekening.

Toetsresultaat

Op basis van de huidige regelgeving dient in het kader van het bestemmingsplan een stikstofberekening van het planeffect voor gebruiksfase te worden uitgevoerd. Dit ter bepaling of een Passende beoordeling nodig is.

8. Conclusie

Te toetsen beschermingsregimes

Relevante natuurbeschermingsregimes waaraan voor dit voornemen getoetst dient te worden, zijn de Wet natuurbescherming onderdeel Soorten en onderdeel Natura 2000 (zie tabel 1).

Toets soortbescherming

Uit de toets soortbescherming volgt dat een nader soortonderzoek en ontheffingsplicht Wet natuurbescherming niet aan de orde zijn. Dit onder de voorwaarde, dat geen verstoring van broedgevallen plaatsvindt. Verder geldt de algemene zorgplicht ingeval dieren tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen. In dat geval moeten de werkzaamheden worden gestaakt, zodat het dier zelf weg kan komen of als dat niet lukt, dient het dier door een ecologisch deskundige te worden weggevangen en in geschikt biotoop in de nabijheid worden vrijgelaten.

Toets gebiedsbescherming Natura 2000

In verband met de externe werking, is alleen de effectbeoordeling van stikstofdepositie relevant. Hiervoor is een stikstofdepositieberekening met Aerijs Calculator van het planeffect van de gebruiksfase (bewoning) nodig. Dit ter bepaling of een Passende beoordeling nodig is.

Let wel: een stikstofberekening en toets van de aanlegfase is vooralsnog vrijgesteld. Echter, mogelijk dat deze bouwvrijstelling op korte termijn onderuit gaat bij de rechter. In dat geval moet er wel een berekening van de aanlegfase worden uitgevoerd en getoetst.

9. Aanbevelingen

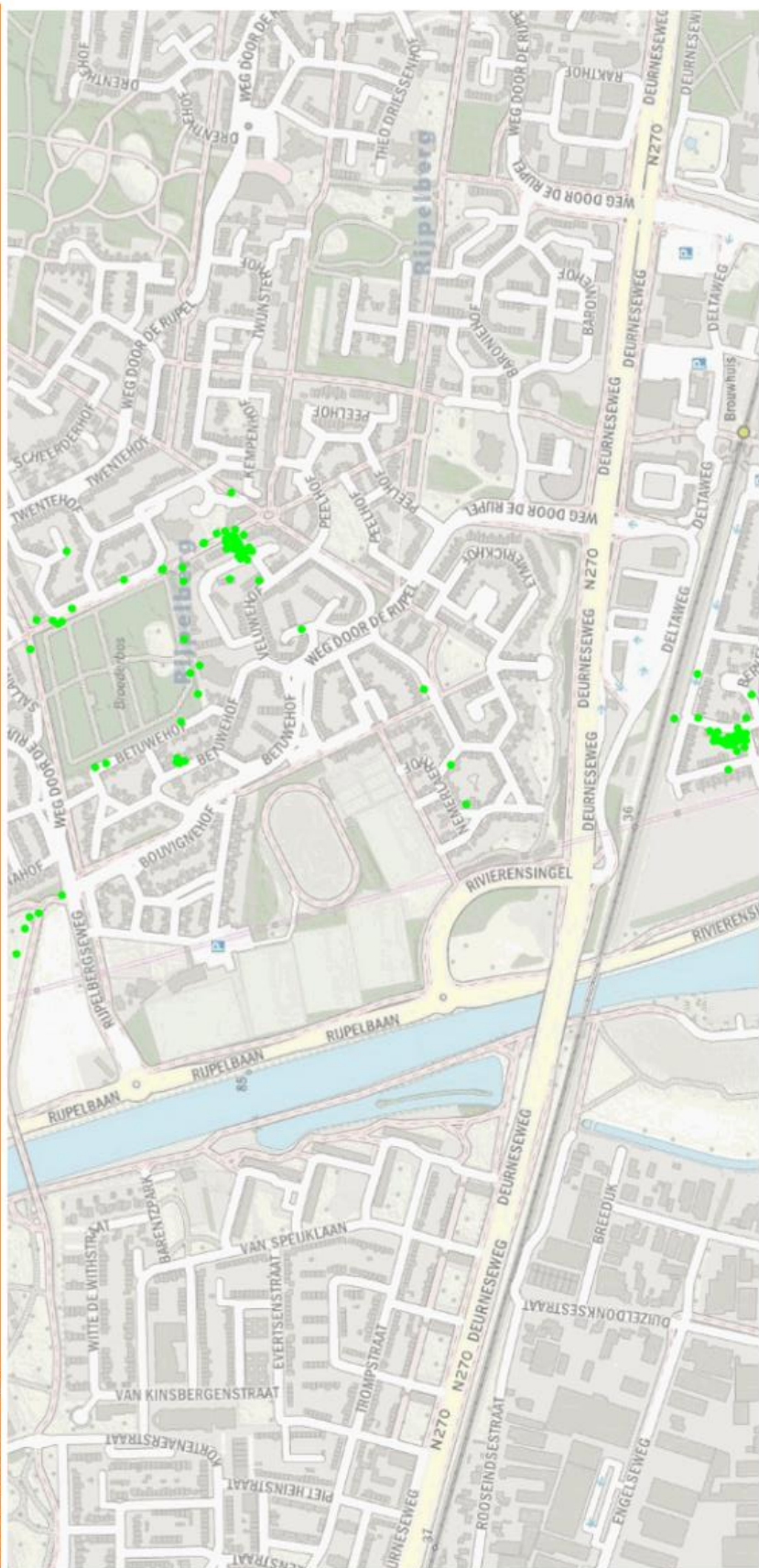
Aanbevolen wordt om de nieuwbouw woningen en de openbare ruimte rondom, natuurinclusief in te richten. Daarbij worden verblijfplaatsen voor gebouw bewonende soorten, zoals huismus, gierzwaluw en vleermuizen, geïntegreerd in het gebouwwontwerp. Ook wordt dan in het beplantings- en verlichtingsplan rekening gehouden met de habitateisen van deze soorten. Door sloop van oude gebouwen en door na-isolatie van bestaande bebouwing, dreigt er namelijk een tekort aan verblijfplaatsen en gaat door verstening de kwaliteit van het leefgebied van deze soorten achteruit. Voor voorbeelden van natuurinclusief bouwen en inrichten, zie www.checklistgroenbouwen.nl en www.bouwnatuurinclusief.nl.

10. Vervolgacties

Om het voornemen voor wat betreft de natuurbeschermingsregelgeving mogelijk te maken, zijn in verband met de soortbescherming de volgende vervolgacties nodig:

- 1) onder de aandacht brengen, dat tijdens de werkzaamheden, de algemene zorgplicht in acht wordt genomen;
- 2) proactief stimuleren dat de nieuwe woningen en buitenruimte natuurinclusief worden gemaakt.

Met betrekking tot de gebiedsbescherming, dient nog stikstofberekening voor het planeffect van de gebruiksfase te worden uitgevoerd.

0 200
schaal 1 : 5000

147 records
Middelruimte < 1km²
Middelruimte 1km² - 5km²
Middelruimte > 5km²
Viak

De NDFF is de meest actuele informatie van verspreidingsgegevens en heeft betrekking op waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Niet alle gegevens worden met regelmaat bijgewerkt. Als gegevens in de NDFF zijn door een ander systeem geüpload, wordt het mogelijk dat de NDFF niet meer overeenkomt met de werkelijkheid van een soort te verspreiden of te zijn.

22 oktober 2022 14:26:33

1

Auteur: Albert Raaijmakers

BIJLAGE 2 FOTO-IMPRESSIE HUIDIGE SITUATIE

